

Рейтинговий звіт ODSA-005-020 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Одеса
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	21.07.2016 р.
Дата оновлення:	11.12.2018 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за I півріччя 2018 року, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Одеською міською радою, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.07.2016	08.12.2016	18.05.2017	08.12.2017	22.05.2018	11.12.2018
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «-» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Одеси підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Одеси без урахування трансфертів у розрахунку на одного мешканця в I півріччі 2018 року перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 17,1%) та показники багатьох міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- високими темпами зростання доходної частини бюджету без урахування трансфертів в 2015-2017 рр. та I півріччі 2018 року;
- диверсифікацією господарського комплексу міста за видами економічної діяльності, а також низьким рівнем концентрації надходжень до бюджету за основними платниками податків та інших обов'язкових платежів;
- помірною чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом з метою оптимізації його обсягу й структури та доброю кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу м. Одеси обмежується:

- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- загостренням політичної ситуації та впливом негативних чинників на фінансовий ринок і нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки країни, що негативно впливає на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Одеса – місто обласного значення, адміністративний центр Одеської області, важливий промисловий, науковий, фінансовий, транспортний, туристичний та культурний центр на території України. Територія міста, що розташовано на північно-західному узбережжі Чорного моря, охоплює 162,42 кв. км. Протягом I півріччя 2018 року межі міста не переглядалися. Адміністративно територія міста поділяється на 4 райони: Київський, Малиновський, Приморський та Суворовський. Районні у місті ради не створені.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Одеси

Назва показника	2014	2015	2016	2017	I півр. 2018	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	1 016,5	1 010,8	1 010,8	1 011,5*	1 009,9*	99,8
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	267,9	248,8	245,6	246,6*	249,4*	101,1
Середньомісячна заробітна плата, грн.	3 305,0	4 089,0	5 051,0	6 761,9*	7 855,4*	116,2
Заборгованість з виплати заробітної плати (станом на кінець звітного періоду), млн. грн.	17,4	46,2	45,1	45,8	44,2	96,6
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	12 444,9	16 947,7	21 612,3	25 862,6	15 461,9***	109,3**
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	5 534,9	5 055,3	8 153,4	11 597,3	4 633,3	117,2**
Прямі іноземні інвестиції (станом на кінець звітного періоду), млн. доларів США	605,7	565,6	537,7	530,9	477,2	99,9
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	2 577,6	1 441,5	1 513,1	1 883,6	878,6	115,0**
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	433,5	371,6	263,0	420,0	103,0	64,5**
Доходи бюджету, млн.грн.	3 709,4	5 683,2	7 422,1	9 335,2	5 395,5	118,3**
Видатки бюджету та кредитування, млн.грн.	3 491,4	5 339,7	7 410,2	10 264,1	5 034,2	117,8**
Прямий борг (без врахування позик з Єдиного казначейського рахунку), млн.грн.	101,9	0,0	0,0	509,0	615,0	120,8

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Одеській області, що надаються окремо за кожний квартал 2017 та 2018 років

** темп росту до відповідного періоду 2017 року

*** дані за січень-липень 2018 року

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (1 009,9 тис. осіб станом на 01.07.2018 р.) Одеса належить до великих міст України. Протягом I півріччя 2018 року, чисельність наявного населення скоротилась внаслідок природного скорочення, сальдо якого не покривалось позитивним механічним приростом. Зважаючи на структуру економіки Одеси, ринок праці міста достатньо диверсифікований як за видами економічної діяльності, так і за основними роботодавцями. Розвиток ринку праці міста Одеса другий рік поспіль характеризується зростанням середньооблікової чисельності

зайнятих. Рівень зайнятості населення в місті залишається високим, а навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце (вакантну посаду) у червні 2018 року (як і на початок поточного року) було низьким та становило в середньому 1 особу. Слід зауважити, що трудові ресурси міста є достатньо мобільними, значна чисельність мешканців міста зайнята в малому бізнесі – за даними міської ради станом на 01.07.2018 р. на малих та середніх підприємствах працювало 140,2 тис. осіб (133,3 тис. осіб станом на 01.01.2018 р.).

Розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Одеси у I півріччі 2018 року за розрахунками рейтингового агентства становив 7 855,4 грн., що перевищує середньообласний показник, проте на 6,2% нижче середнього значення по країні (у 2017 році – нижче на 4,8%). За II квартал 2018 року середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств по місту становила 8 290 грн, що відповідно до розрахункових даних на 24,5% більше, ніж у II кварталі 2017 року (II квартал 2017 року – 6 659 грн) та на 3,4% вище, ніж нараховано штатному працівнику в середньому по області. Зростання рівня номінальної заробітної плати та середньооблікової чисельності штатних працівників позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб (основного джерела наповнення загального фонду бюджету міста), обсяг якого збільшився у I півріччі 2018 року на 24,1% до відповідного показника у I півріччі 2017 року. Протягом I півріччя 2018 року мало місце скорочення обсягу невиплаченої заробітної плати працівникам міста на 3,4%, співвідношення обсягу боргу за заробітною платою до середньомісячного фонду оплати праці становило 2,3%, що відповідало помірному рівню заборгованості.

Економічний потенціал Одеси характеризується багатогалузеву промисловістю, розгалуженою транспортною мережею та розвиненим портовим господарством. Крім того, місто має широку мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності високий, відсутня суттєва залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних підприємств чи груп компаній або підприємств однієї галузі. Це забезпечує помірну чутливість господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків.

Найбільшу питому вагу за обсягами сплати обов'язкових платежів до загального фонду бюджету міста в I півріччі 2018 року зберігали підприємства транспортного комплексу, промислові підприємства, установи бюджетної сфери (державне управління, освіта, охорона здоров'я, надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту), фінансові установи, підприємства торгівлі. Надходження кожного з основних платників не перевищували 1% доходної частини загального фонду бюджету міста (без урахування трансфертів).

Рівень соціально-економічного розвитку та інвестиційний потенціал міста, як і в попередніх періодах, були високі. За результатами I півріччя 2018 року динаміка більшості показників, що характеризують стан міської економіки та рівень ділової активності, була позитивною.

Починаючи з 28.11.2018 р. у 10 областях України (в тому числі в Одеській області), а також у внутрішніх водах Азово-Керченської акваторії було введено режим воєнного стану. Влада міста забезпечує належні заходи для безперервної роботи муніципальних

і комунальних служб та подальшого забезпечення життєдіяльності міста Одеси. На сьогодні, введення воєнного стану в Одеській області та заходи, які вживаються в регіоні та місті не чинять суттєвого тиску на фінансово-господарський стан м. Одеси. При цьому ризики, пов'язані із застосуванням особливого правового режиму, який передбачає запровадження обмежень для юридичних та фізичних осіб відповідно до норм Закону України «Про правовий режим воєнного стану», зберігаються.

Ситуація в промисловому комплексі країни впродовж I півріччя 2018 року, як і в минулому році, характеризувалася поступовим відновленням обсягів промислового виробництва за окремими галузями. При цьому негативні фактори, що впливали на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та їх зовнішньоекономічну діяльність, зберігались: збільшення вартості енергоресурсів, зростання цін на сировину, матеріали, товари, збереження складних умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності, складність отримання кредитних ресурсів. Промисловий комплекс Одеси (з огляду на його високу диверсифікацію за галузями та підприємствами) менше залежав від впливу негативних чинників, що обмежують розвиток галузі. Як і в попередніх періодах, вплив економічної рецесії в країні на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу Одеси та, відповідно, обсяги надходжень податків та зборів до бюджету міста був помірним.

Обсяги реалізації промислової продукції підприємствами міста протягом 2015-2017 рр. та I півріччя 2018 року щорічно зростали та в окремі періоди перевищували відповідні темпи зростання по країні в цілому. За підсумками січня-липня 2018 року промисловими підприємствами міста було реалізовано продукції на суму 15 461,9 млн. грн. (48,5% від загального обсягу реалізованої промислової продукції області), що на 9,3% більше за показник відповідного періоду попереднього року в фактичних цінах, але у розрахунку на 1 мешканця в 2,2 рази менше за аналогічний показник по країні. Як і раніше, провідними галузями промислового комплексу міста залишалися: харчова промисловість, машинобудування, виробництво металевої продукції, виробництво іншої неметалевої продукції, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Однією зі стратегічних галузей міста Одеса є транспортний комплекс. На території міста діють найбільший морський порт в Україні, залізничний вокзал, автовокзал та автостанції, потужна система громадського транспорту, поблизу міста функціонує міжнародний аеропорт. Слід зазначити, що вплив економічної рецесії на результати діяльності основних підприємств транспортного комплексу міста був помірним. Морський порт міста Одеса залишається одним із лідерів за обсягами перевалки вантажів серед портів України та найкрупнішим пасажирським портом на Чорному морі. Обсяг переробки вантажів Одеським морським торговельним портом у I півріччі 2018 року становив 10 759,03 тис. тон, що на 1 482,73 тис. тонн (на 12,1%) менше, ніж у I півріччі 2017 року. Найбільшим за кількістю перероблених вантажів серед стивідорних компаній порту є ТОВ «Бруклін-Київ» (оператор причалів Хлібної гавані).

Важливе місце в транспортному комплексі міста Одеса займає регіональна філія «Одеська залізниця» ПАТ «Укрзалізниця», географічне положення, а також конфігурація напрямків і ділянок якої визначають її важливе транзитне й транспортне значення. Одеська залізниця обслуговує територію Одеської, Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської, Черкаської, Дніпропетровської та Вінницької областей

та є природним монополістом у даних регіонах. Міжнародний аеропорт «Одеса» є третім за обсягами пасажиропотоку в Україні та пов'язаний повітряними лініями з багатьма містами України, СНД, країнами Євросоюзу, Азії та Африки. Зазначені підприємства, як і Морський порт міста Одеса, відносяться до найбільших платників податків до бюджету міста.

Чутливість промислового комплексу м. Одеси до змін зовнішньоекономічної цінової кон'юнктури, світового попиту на продукцію та зовнішньоторговельної політики Уряду є помірною. У I півріччі 2018 року, як і в 2016-2017 рр., обсяги зовнішньоторговельного товарообороту в м. Одесі зростали. За результатами січня-червня 2018 року внаслідок зростання на 18,6% експорту та на 12% імпорту, обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств Одеси збільшився на 15% та склав 878,6 млн. доларів США, що в розрахунку на 1 мешканця на 25,2% менше середнього показника по країні. Як і в попередніх періодах, сальдо зовнішньої торгівлі товарами мало негативне значення. Головними статтями експорту товарів були: зернові культури; жири та олії товарного або рослинного походження; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; недорогоцінні метали та вироби з них; алкогольні та безалкогольні напої.

Залежність міста від іноземного капіталу є помірною – з початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 477,2 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця на 51% менше за середній показник по країні. Протягом 2014-2017 рр. у зв'язку з девальвацією національної валюти та зменшенням вартості акціонерного капіталу в перерахунку на іноземну валюту відбулося суттєве скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста. Протягом I півріччя 2018 року обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), залучених в економіку міста, майже не змінився.

Інвестиційна активність на території міста Одеса значною мірою визначається підприємствами транспортного комплексу. Крім того, на відміну від багатьох інших вітчизняних міст, у м. Одесі в загальному обсязі капітальних інвестицій значну питому вагу складають капіталовкладення за рахунок коштів місцевого бюджету. Загальна сума капіталовкладень, освоєних протягом I півріччя 2018 року на об'єктах міста за рахунок усіх джерел фінансування, зросла на 17,2% (без коригування на інфляційну складову) та склала 4 633,3 млн. грн. (55,9% від загального обсягу по області), що в розрахунку на 1 мешканця на 6,3% менше за середній показник по країні. У поточному році у місті реалізовувались або планувалися до реалізації інвестиційні проекти провідних підприємств транспортного комплексу, а також було продовжено реалізацію проектів за участю міської влади.

Обсяги виконаних будівельних робіт у I півріччі 2018 року становили 4 643,7 млн. грн. (81,2% загальнообласного обсягу), що у фактичних цінах на 86,9% більше аналогічного показника в I півріччі 2017 року. У порівнянних цінах темп росту також був високим – 142,6% до січня-червня 2017 року. Одеса залишається одним із лідерів серед вітчизняних міст з точки зору житлового будівництва. В I півріччі 2018 року обсяги прийнятого в експлуатацію житла зменшились на 35,5% до обсягів у відповідному періоді минулого року, проте в розрахунку на 1 000 осіб наявного населення, як і в попередніх періодах, цей показник суттєво перевищував відповідний показник по країні в цілому.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Одеси, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими організаціями. У поточному році з бюджету міста також виділялись кошти на фінансову підтримку КП «Теплопостачання міста Одеси» з метою забезпечення його належної діяльності. Протягом аналізованого періоду рівень проплати населення за житлово-комунальні послуги перевищував середні показники багатьох міст країни.

Одеська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Одеси перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом аналізованого періоду суттєво скоротились обсяги надходжень від приватизації комунального майна та продажу земельних ділянок, тоді як надходження від оренди землі та майна зростали. Загалом, за результатами I півріччя 2018 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 9,1%, що на 2 в. п. менше аналогічного показника у I півріччі 2017 року.

Бюджет міста

Бюджет м. Одеси – бюджет місцевого самоврядування. Одеса є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Одеса забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Одеси формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Одеси, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів.

Динаміка доходної частини бюджету міста Одеси протягом 2012-2017 рр. та I півріччя 2018 року була позитивною, та в більшості періодів (крім 2017 року) темпи зростання доходів (без урахування трансфертів) перевищували відповідні показники в середньому по місцевих бюджетах. Рівень бюджетної забезпеченості також зберігався на високому рівні у порівнянні з іншими містами країни – співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по

місцевих бюджетах в цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету в I півріччі 2018 року становило 117,1% (112,3% у 2017 році), що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Для бюджету міста Одеси характерним є низький рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду як за основними галузями, так і основними платниками податків. Суттєва залежність бюджету від окремих основних платників податків відсутня. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Починаючи з 01.01.2015 р. м. Одеса зберігає статус міста-донора. Бюджетом міста на 2018 рік передбачено перерахування реверсної дотації в обсязі 232,3 млн. грн. (в 1,5 рази більше, ніж у попередньому році), з яких у I півріччі 2018 року було перераховано 116,15 млн. грн. (50% планового річного показника).

Бюджет м. Одеси за результатами виконання в I півріччі 2018 року, як і в попередньому бюджетному періоді, мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом (957,3 млн. грн.), обсяг якого збільшився порівняно з I півріччям 2017 року на 115,7%. Це було пов'язано з високими темпами зростання податкових надходжень (в першу чергу податку та збору на доходи фізичних осіб та єдиного податку), а також зі збільшенням обсягу трансфертів, передусім за рахунок збільшення обсягів субвенції на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), а також медичної та освітньої субвенцій. За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 173,9 млн. грн. Бюджет міста за підсумками I півріччя 2018 року виконано з профіцитом обсягом 361,4 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 924,1 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 562,7 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку, та надходжень коштів внутрішнього запозичення, залученого до бюджету розвитку (кошти за кредитною угодою з вітчизняним банком, укладеною в 2017 році).

За результатами 2017 року показники ліквідності перебували на помірному рівні. Ліквідність бюджету міста протягом I півріччя 2018 року зросла та перебувала на високому рівні за загальним та спеціальним фондами. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста не залучалися короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів за загальним фондом.

Протягом I півріччя 2018 року до доходної частини бюджету міста надійшло 5 395,6 млн. грн., що на 18,3% більше, ніж обсяг надходжень у I півріччі 2017 року. Зважаючи на збереження високих темпів зростання міської економіки у поточному році обсяги надходжень за переважною більшістю джерел наповнення бюджету міста зростали, а рівень виконання річного плану за доходами як загального, так і спеціального фондів у січні-червні 2018 року був високим. Уточнений річний план за доходами в цілому було виконано у I півріччі 2018 року на 51,4%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 50,3%, спеціального фонду – на 71,3%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Одеса за результатами I півріччя 2018 року становив 5 034,6 млн. грн. та збільшився на 17,8% проти відповідного попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2018 рік план за видатками бюджету було виконано у січні-червні поточного року на 46,4%. Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Починаючи з 01.01.2015 р. дві найбільші за обсягами видатків галузі бюджетної сфери (освіта та охорона здоров'я) фінансуються як за рахунок доходів бюджету міста, так і відповідних субвенцій з державного бюджету. При цьому частка міста в сумарному обсязі фінансування зазначених галузей зростає. Зважаючи на позитивну динаміку доходної частини бюджету міста, а також залучення запозичень до бюджету розвитку міста, обсяг фактично профінансованих видатків за переважною більшістю основних напрямів зростає високими темпами.

Структура видаткової частини бюджету за економічною класифікацією характеризувалася незначним зменшенням у I півріччі 2018 року питомої ваги капітальних видатків – до 16,3% (17,9% у I півріччі 2017 року), що відповідає помірному рівню. Обсяги капітальних видатків, що здійснюються з бюджету міста, та їх питома вага у структурі видаткової частини перевищують відповідні показники бюджетів інших міст, співставних за чисельністю населення та адміністративно-територіальним значенням.

Протягом I півріччя 2018 року з бюджету міста фінансувались видатки на обслуговування прямого боргу Одеської міської ради та спрямовувались кошти на його погашення. Обслуговування та погашення боргових зобов'язань міської ради проводилось відповідно до укладених угод. Питома вага видатків на оплату відсотків за запозиченнями, здійсненими до бюджету розвитку, була низькою та за результатами виконання бюджету у січні-червні поточного року становила 1% видатків загального фонду бюджету міста.

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Одеської міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проектів із відновлення міської інфраструктури. Одеська міська рада проводить зважену та ефективну боргову політику. Зобов'язання за запозиченнями, залученими міською радою, виконувались відповідно до укладених угод у повному обсязі. Протягом I півріччя 2018 року, як і в попередніх періодах, місто зберігало помірний рівень консолідованого боргу.

Станом на 01.07.2018 р. прями боргові зобов'язання міста (без урахування середньострокових позик, залучених з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах) склалися із зобов'язань за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку міста у 2017 році та I півріччі 2018 року. А саме, міська рада уклала угоду з вітчизняним банком щодо залучення коштів внутрішнього запозичення (кредит надходив траншами у 2017-2018 рр.) та залучила зовнішнє запозичення (кредит від НЕФКО). Пряме боргове навантаження станом на 01.07.2018 р. перебувало

на низькому рівні та становило 8,6% запланованого на 2018 рік обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів.

У поточному році міська рада має наміри вдруге здійснити внутрішнє запозичення обсягом 1 000 млн. грн. шляхом укладення кредитної угоди з вітчизняним банком. Надходження коштів планується траншами (у 2018-2019 рр.). Співвідношення максимально можливого, виходячи з чинних планів міської ради, обсягу прямого боргу на кінець поточного року (з урахуванням повної вибірки коштів за кредитною угодою з вітчизняним банком, укладеною у 2017 році, а також часткового погашення боргу відповідно до графіку, та надходження повної суми запозичення за кредитною угодою з вітчизняним банком, яка буде укладена у 2018 році) до запланованого на 2018 рік обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становитиме 25,8%, що відповідає помірному рівню. Одеська міська рада дотримується обмежень чинного законодавства стосовно обсягу місцевого боргу, встановлених статтями 18 та 74 Бюджетного кодексу України.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Одеси підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Одеси у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017	I півр. 2018
Податкові надходження	2 117 565,6	2 612 534,8	3 937 046,8	5 119 721,2	2 861 533,1
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	296 887,4	517 382,9	598 979,9	770 459,3	470 179,1
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	1 193 837,3	2 462 782,6	2 601 215,8	3 132 356,4	1 973 510,1
Операційні надходження всього	3 608 290,3	5 592 700,2	7 137 242,6	9 022 536,9	5 305 222,2
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	1 983 799,7	2 602 811,3	2 972 151,8	4 283 598,8	2 470 738,2
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	1 217 251,2	1 702 499,5	2 298 084,5	2 877 268,3	1 703 260,4
Операційні видатки всього	3 201 050,8	4 305 310,8	5 270 236,3	7 160 867,1	4 173 998,6
Операційний баланс	407 239,4	1 287 389,5	1 867 006,3	1 861 669,8	1 131 223,6
Фінансовий дохід	853,4	49,2	53 360,8	75 600,1	8 553,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	15 981,6	3 106,8	0,0	4 991,1	42 140,5
Фінансовий баланс	-15 128,2	-3 057,5	53 360,8	70 609,0	-33 586,8
Поточний баланс	392 111,3	1 284 331,9	1 920 367,1	1 932 278,8	1 097 636,8
Капітальні надходження	43 573,6	77 109,9	169 926,0	180 534,0	76 772,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	56 725,5	13 297,7	61 580,8	56 521,9	5 000,0
Капітальні надходження всього	100 299,1	90 407,7	231 506,8	237 055,9	81 772,9
Придбання основного капіталу	263 685,7	933 636,0	1 876 878,0	2 535 215,3	693 110,9
Капітальні трансферти	10 763,6	97 474,6	263 026,1	563 033,6	125 324,7
Капітальні видатки всього	274 449,3	1 031 110,7	2 139 904,1	3 098 248,9	818 435,6
Капітальний баланс	-174 150,3	-940 703,0	-1 908 397,3	-2 861 193,0	-736 662,7
Баланс після капітальних видатків	217 961,0	343 629,0	11 969,8	-928 914,2	360 974,1
Кредитування (з урахуванням повернення)	-54,3	171,8	42,9	11,5	-415,1
Профіцит/дефіцит	218 015,3	343 457,2	11 926,9	-928 925,7	361 389,2
Фінансування	-218 015,3	-343 457,2	-11 927,0	928 925,7	-361 389,2
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Одеси, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017	I півр. 2018
Профіцит/дефіцит	218 015,3	343 457,2	11 926,9	-928 925,7	361 389,2
Фінансування	-218 015,3	-343 457,2	-11 927,0	928 925,7	-361 389,2
Зміни залишків	-91 823,2	-209 836,2	-14 437,5	427 566,7	-164 328,8
залишок на початок року	426 088,7	517 911,9	727 748,2	742 185,7	314 619,0
залишок на кінець року	517 911,9	727 748,2	742 185,7	314 619,0	478 947,8
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	9 360,0	0,0	0,0	0,0	-300 000,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	9 360,0	0,0	549 000,0	649 000,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	-549 000,0	-649 000,0	-300 000,0
Фінансування за борговими операціями	-134 900,0	-127 972,0	0,0	509 007,8	105 962,3
Внутрішні зобов'язання	-49 680,0	-33 120,0	0,0	506 007,8	106 362,3
Запозичення	0,0	0,0	0,0	506 007,8	159 362,3
Погашення	-49 680,0	-33 120,0	0,0	0,0	-53 000,0
Зовнішні зобов'язання	-85 220,0	-94 852,0	0,0	3 000,0	-400,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0	3 200,0	0,0
Погашення	-85 220,0	-94 852,0	0,0	-200,0	-400,0
Інші розрахунки	-652,0	-5 649,0	2 510,5	-7 648,9	-3 022,7
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Одеса, тис. грн.

Показники	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	I півр. 2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	2 612 534,8	3 937 046,8	5 119 721,2	6 332 550,0	2 861 533,1	45,2	119,3
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	46,0	53,0	54,8	60,3	53,0	-	-
Податок на доходи фізичних осіб	1 429 381,0	2 124 665,9	2 959 652,7	4 046 652,7	1 719 429,4	42,5	124,1
Податок на прибуток підприємств	76 019,5	-11 777,9	23 123,6	7 600,0	9 042,9	119,0	196,1
Податки на власність	-13,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів (без плати за землю до 01.01.2015 р.)	9,0	1,7	5,6	0,0	2,7	-	75,9
Акцизний податок	265 819,8	395 144,7	466 623,8	410 000,0	223 029,2	54,4	104,3
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю, транспортного податку)	42 793,2	108 785,8	163 508,6	164 300,0	94 599,3	57,6	128,7
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. - плата за землю)	379 322,6	716 712,0	689 785,0	721 400,0	333 684,9	46,3	99,2
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	26 197,8	10 617,1	8 881,6	5 000,0	5 963,2	119,3	273,1
Єдиний податок	376 907,0	571 945,0	782 044,8	951 122,3	460 836,4	48,5	124,0
Місцеві податки та збори, без урахування єдиного податку та податків на нерухомість	14 096,3	18 805,0	23 500,7	23 800,0	13 545,4	56,9	140,7
Інші податки та збори	2 002,4	2 147,5	2 594,9	2 675,0	1 399,8	52,3	91,8
Неподаткові надходження	516 606,3	651 937,7	845 787,6	638 566,3	478 613,4	75,0	133,4
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	9,1	8,8	9,1	6,1	8,9	-	-
Власні надходження бюджетних установ та організації	218 497,2	275 461,3	347 495,1	238 350,4	236 339,6	99,2	152,0
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	0,8	53 307,7	75 561,6	20 000,0	8 553,6	42,8	34,8
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	102 795,0	98 101,0	107 850,5	112 695,9	68 378,4	60,7	138,6
Державне мито	21 822,1	18 829,2	6 005,3	6 000,0	2 031,8	33,9	75,6
Плата за надання адміністративних послуг	27 466,4	41 543,1	68 908,8	75 450,0	38 313,4	50,8	137,3
Інші неподаткові надходження	146 024,8	164 695,4	239 966,4	186 070,0	124 996,4	67,2	126,3
Доходи від операцій з капіталом	77 109,9	169 926,0	180 534,0	198 165,0	76 772,9	38,7	71,3
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	1,4	2,3	1,9	1,9	1,4	-	-
Кошти від продажу основного капіталу	25 075,1	78 942,7	108 209,0	140 165,0	43 212,6	30,8	61,3
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	52 034,8	90 983,3	72 325,0	58 000,0	33 560,3	57,9	90,3
Цільові фонди	825,8	403,1	271,8	150,0	119,3	79,6	144,1
<i>питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	-	-
Разом доходів	3 207 076,8	4 759 313,6	6 146 314,6	7 169 431,3	3 417 038,7	47,7	119,2
Трансферти з державного бюджету	2 454 697,5	2 591 663,6	3 125 177,9	1 716 982,1	1 031 037,0	60,0	61,3
Трансферти з місцевих бюджетів	21 382,8	71 133,0	63 700,4	1 611 704,0	947 473,1	58,8	6 447,0
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	43,6	35,9	34,2	31,7	36,7	-	-
Усього	5 683 157,1	7 422 110,2	9 335 192,9	10 498 117,4	5 395 548,8	51,4	118,3

Джерело: Одеська міська рада

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету м. Одеси, тис. грн.

Показник	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	I півр. 2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	164 074,0	219 260,8	360 255,5	560 475,9	230 635,3	41,1	188,1
Освіта	1 173 233,1	1 431 368,4	2 544 555,3	2 610 706,1	1 446 614,9	55,4	113,7
Охорона здоров'я	858 291,9	898 534,9	1 396 969,3	1 478 931,6	654 077,5	44,2	108,8
Соціальний захист і соціальна допомога	1 175 621,4	1 432 234,5	1 828 720,0	1 966 426,7	1 170 997,3	59,5	113,5
Культура і мистецтво	119 604,1	153 104,9	240 826,8	95 854,7	41 925,5	43,7	36,0
Фізична культура і спорт	23 141,6	23 313,3	46 960,0	54 936,6	21 631,4	39,4	132,2
Житлово-комунальне господарство	251 455,0	502 931,1	1 511 600,5	1 415 324,1	589 776,3	41,7	138,0
Економічна діяльність, в т.ч.	X	X	X	2 128 536,1	690 768,7	32,5	-
Землеустрій	479,0	1 605,5	1 403,2	12 560,5	1 881,0	15,0	-
Будівництво та регіональний розвиток	831 273,2	1 722 784,4	883 979,4	977 614,8	263 192,0	26,9	162,6
Транспорт	418 520,5	714 752,4	968 911,6	522 095,7	189 051,1	36,2	56,1
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	X	X	X	3 953,4	1 995,7	50,5	-
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	63 817,9	83 322,8	106 699,9	612 311,7	234 648,7	38,3	519,2
Цільові фонди	20 334,3	6 187,7	3 216,1	X	X	-	0,0
Інша діяльність, в т.ч.	X	X	X	291 418,7	67 081,7	23,0	-
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	4 048,8	5 549,2	14 237,9	44 297,7	11 769,7	26,6	137,5
Громадський порядок та безпека	X	X	X	25 408,5	9 464,4	37,2	-
Охорона навколишнього природного середовища	1 689,6	1 049,6	7 109,7	25 338,6	2 254,9	8,9	97,2
Засоби масової інформації	3 928,1	3 027,2	3 252,6	4 270,4	1 452,3	34,0	111,6
Обслуговування боргу	3 106,8	0,0	4 991,1	162 103,5	42 140,5	26,0	-
Резервний фонд	X	X	X	30 000,0	0,0	0,0	-
Видатки, не віднесені до основних груп, та інші видатки	118 409,4	75 622,7	158 912,4	0,0	0,0	-	0,0
Разом видатків	5 231 028,7	7 274 649,3	10 082 601,2	10 602 610,5	4 913 508,4	46,3	117,3
Трансферти іншим бюджетам	108 499,5	135 491,1	181 505,9	247 646,9	121 066,3	48,9	140,3
у т.ч. реверсна дотація (до 01.01.2015 р. - кошти, що передаються до Державного бюджету)	108 499,5	132 213,7	156 633,5	232 300,3	116 150,4	50,0	148,3
Усього видатків	5 339 528,2	7 410 140,4	10 264 107,0	10 850 257,4	5 034 574,7	46,4	117,8
Платежі за кредитними угодами, укладеними під місцеві гарантії	0,0	0,0	0,0	111 408,6	0,0	0,0	-
Надання бюджетних позичок	0,0	250,0	300,0	325,0	0,0	0,0	-
Повернення бюджетних позичок		-62,5	-187,5	-300,0	-150,0	50,0	100,0
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	252,6	0,0	0,0	180,0	0,0	0,0	-
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-80,9	-144,6	-101,0	-180,0	-265,1	147,3	852,8
Разом	5 339 700,0	7 410 183,2	10 264 118,6	10 961 691,0	5 034 159,5	45,9	117,8

Джерело: Одеська міська рада